

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Narodni tiskarni“ v Tavčar-jevi hiši „Hotel Europa.“

Vabilo na naročbo.

Tiste naročnike, ki so nam dolžni ali ki jim naročnina poteče, prosimo, naj nam brž po pošti denar pošljejo z napisom „Opravništvo Slovenskega Tednika v Ljubljani.“ List nas drago košta, mora torej vsak naročnik svoj mali prinesek odrajtovati nam.

„Slov. Tednik“ velja:

Za celo leto . . . 2 gld. 80 kr.
za pol leta . . . 1 „ 40 „

Opravništvo „Slov. Tednika.“

Domače stvari.

— (Ugovorna obravnava „Slovenskega Naroda.“) V sredo je imel urednik „Slov. Naroda“ pred ljubljansko deželno sodnijo obravnavanje vsled svojega ugovora zoper konfiskacijo tega lista št. 112, dopis „izpod Nanosa,“ ki govori za kmetški stan. Sodišče je bilo sestavljeno: dež. sod. svetovalec Leitmeier, predsednik, d. svetovalca Gariboldi in Pesjak, votanta, dr. Petritsch, zapisnikar. — Zapisnikar prebere razloge, iz katerih je sodnija omenjeni članek konfiscirala, češ, da se v črnih barvah risa stanje kmetškega stanja, na drugej strani pak kaže na lahko stanje uradnikov in tako ljudstvo na njih „šunta,“ očita se uradnikom, da od davka živé, šunta se na finančne urade. — Urednik „Slovenskega Naroda,“ J. Jurčič, ugovarja, da vsega tega, kar se v sodnijskih razlogih navaja, v članku nij, ampak se samovoljno suponira in napačno vklada. Kmetško stanje se ne more

z družimi barvami risati, kakor s črnimi, ker je res žalostno. To, kar se v članku pripoveduje, je sama resnica. Ne jednega kmeta v vsej deželi ne dobite, ki bi tega članka ne potrdil. Če konfiscirate ta članek, morali bi vse kmete na Slovenskem konfiscirati, ker vsi enako mislijo. O članku samem obširnejše urednik neče govoriti, ker je čul, da državno pravdnštvo namerava tudi subjektivno tožiti ga, in torej, če je res, pride stvar in zagovor še pred porotnike. Ugovor nij zato vložil, ker bi bil upal vspeha, vendar nekoliko upauja morda še sme imeti, da bodo gospodje sodniki, ki so na ustavo prisegli, imeli pred očmi čl. 13. drž. osnovnih postav, o občnih pravicah državljanov, ki zagotavlja, da si sme vsak z besedo in pismom svoje mnenje izraziti, in ovrgli konfiskacijo. Državni pravdnik, dež. sod. svetovalec Kočevar, obširno govori za krivost članka, ki po njegovej misli ščuje na uradnike. On pravi, da posebno v zadnjem času ima vsa slovenska žurnalistika, in posebno „Slovenski Narod,“ namen in cilj, uničiti veljavo gosposk, uradnikov itd. V tem članku se na vse uradnike ščuje. Na konci pa z besedo „sila kola lomi“ še celó k uporú šunta. Svoboda tiska se ne sme jemati materijalno, nego formalno, po postavi. Sicer pa se mi zdi, da nij res, da bi tiskovne svobode ne bilo, kakor urednik „Slovenskega Naroda“ in zagovornik tega članka pravi; pri prebiranju časnikov vidimo, da je veliko tiskovne svobode. Le pisati se mora, kakor se spodobi. Kritika je potrebna, ali mora biti pravična. Pri resnici

se mora ostati. Kdor pa strastno piše, kdor strast širi, tak pisatelj ščuje in ne zasluži tiskovne svobode. V tem obziru slovenska žurnalistika, Pavlihi enako vejo žaga, na katerej sedi. — Urednik Jurčič replicira na nekatere nazore državnega pravdnika. Odločno odbija njegovo krivičenje, da bi slovensko novinarstvo, posebno pa „Slovenski Narod“, imel namen in cilj, veljavo uradnikov podkopavati. Ako državni pravdnik naglašá posebno zadnje čase, ima pač v mislih one tudi v deželnem zboru omenjane volitve, pri katerih so nižji in višji uradniki postavne določbe z nogami teptali, nevedne ljudi goljufali in se je vsled tega v „Slov. Narodu“ mnogo o njih pisalo. A to je bila vse resnica, saj sem več kot tridesetkrat rekel v svojem listu, da sleparije pred porotniki dokažem s 100 do 500 pričami. Na vse uradnike se nij nikoli ščuvalo; da pa ljudstvo tacih uradnikov ne more ljubiti in ne lepo o njih pisati in govoriti, ki ga pri volitvah varajo, to je naravno. — Če državni pravdnik poklada v stavku: „sila kola omi,“ s katerim konfiscirani članek končuje, tak pomen, kakor da bi se s tem slovenski kmetje na upor ščuvali, moram ugovarjati, da je tako razlaganje onega stavka napačno in posiljeno. Pregovor „sila kola lomi“ ima mnogo pomenov, in tukaj, kjer kmetisk pisatelj toži o težavah svojega stanú, se lahko interpretira s pomenom: „če bo tako dalje šlo, poginemo,“ ali v tem smislu drugače. Nazori o svobodi tiska, kakor jih je državni pravdnik razvil, so pač izvirni. Ako pa on pravi, da pri prebiranju časnikov vidimo, da je še mnogo tiskovne svobode, moram pritrditi, da je to res, vendar samo pri prebiranju nemški h časnikov, le ti smejo pisati, kar hočejo; slovenski časniki imajo le svobodo konfisciranja. Nadalje mi priporoča državni pravdnik, pisati, „kakor se spodobi.“ Nazori o tej „spodobnosti“ so individualni, in ko bi jaz pisal za „Slov. Nar.“ tako, kakor c. kr. državno pravdníštvo méni, da se „spodobi,“ ne imel bi list nobenega naročnika izmej sedanjih, družih pa tudi ne, torej bi ga ne bilo.

Državni pravdnik priznava, da je kritika javnih, torej tudi vladnih stvari potrebna. Ali, kakor on to razumeje, bi morala žurnalistika vedno v „svitlih barvah“ kritizirati, tudi ono, kar je črno. To pa nij nobena kritika. Na koncu vseh udarcev, katere mi je kakor slovenskemu novinarju c. kr. državni pravdnik dajal, je tudi „strast“, katero mi v naglavni greh šteje. To je pa napačna doktrina. Strast nij greh, nego krepost. Kdor nema strasti, ta nema ljubezni, kdor za svoje sveto prepričanje ne more strasten postati, ta tudi ne ljubi stvari, za katero je poklican delati. V tem smislu jaz rad priznam, da sem strasten in kljubu očitaniu drž. pravdnika si to na čast štejem.

Razumeje se, da je bila po končanej obravnavi navzlic vsemu ugovarjanju konfiskacija ipak potrjena. Kaj družega ugovarjalec tudi nij pričakoval. — Dodajemo še to, da je pred začetkom ugovora, urednik tega lista, sklicevaje se na §. 163. k. p. zanikaval zakonitost sodišča, ker zapisnikar, dr. Petrič nij zmožen slovenskega jezika, v katerem se obravnava. A i to brez uspeha.

— (Iz Cerknice) 29. jun. se nam piše: Vseskozi poštena gospa tukajšnjega trgovca porodila je otroka in ravno rojeno „judinjo“ nesli so h krstu. Našemu dekanu, kateri je bralcem „Slov. Naroda“ uže znana osoba, se pa nij ljubilo otroka precej krstiti, in moralo se je mlado odnesti — domov. Eno uro potem dojde vendarle povelje, donesti otroka zopet, da prejme zakrament sv. krsta. Boter, botra in babica z otrokom hitijo torej v cerkev. Tja dospévši, pa pokliče dekan po svojem mežnarju (nepričljubljenej osobi v celej fari, sploh „pandur“ imenovanej) botra, gospoda, kateri v Cerknici in okolici uživa naj večje zaupanje pri ljudstvu, katerega Cerkničani in okoličani kot naj poštenejšega možaka naj bolj čislajo in ljubijo, katerega spredniki so za cerkev in za farovž storili toliko, dá ne bode nobeden več toliko, in kateri sam je opravila pri cerkvi ali farovžu naj bolj podpiral — v zakristijo, in mu tam vprašanje stavil, je li

res, da kakor kaplan Erker trdi, ne verjame on, da bi bil oče papež nezmoten. Gospod mu le odgovori, da tu nij kraj dalje o tem govoriti, in da on denes neče biti pri izpovedi, prišel je samo v cerkev, da bode boter novorojenemu otroku.

Dekan naš pa v vsej svojej mogočnosti in z povzdignenim glasom veleva gospodu, naj odstopi, da njemu vest ne pripušča, njega za botra spoznati. Škartiral ga je torej.

Veliko nevoljo učinil je pri ljudstvu ta nepremišljeni korak našega fanatičnega dekana, in le en glas se čuje, to je: „proč z njim“ in s fanatikarjem kaplanom Erkerjem in kje so dnevi, kje so časi, ko je pri nas bival dekan gosp. Anžlovar.

Lahko bi se tudi vsled tega pripetila otročnici nesreča, potem ko ona vsled jeze in žalosti zapade lahko bolezn, kajti zapomni naj si dekan stari pregovor, da 6 tednov leži mrtvaška truga pod posteljo žene otročnice.

Pod masko pobožnosti in pohlevnosti torej, pod zavetjem lepih čednostij naj se ne skriva in ne širi hudobna zvižaja in grdi farski fanatizem.

Ako hočete dogmo o nezmotnosti papeža pri ljudstvu ukoreniniti, ne delajte tako! Spomnite se, da o priliki, ko je bila postala resnica, da Marija je brez madeža spočela, nij bilo tolike agitacije za to, in ljudstvo se je tiho udalo. Kdo je tistikrat politično inkviriral botra ali botro, ki sta večjidel dobrotnika krščencu, če na to verjamejo. Da pa ne gre pri „nezmotnosti“ papeževej tako gladko, krivo je vse drugo; in naj več kar vam pri tem ovire stavi, je naša zdrava pamet.

Novoizvoljenemu knezoškofu mi na deželi toplo priporočamo, potegniti takim in enakim ljudem „larfo“ z obraza, ter jim zaukazati, živeti z ljudstvom mirno, ne pa v večnem prepiru, kajti to ne donese dobička katoliškej cerkvi. Mi ne provociramo, a šikanizirati se strastnežem ne damo.

V vsakej fari je sedaj drugi „bog“. Škandali se množé od dné do dné. Tu se

dva duhovna prepirata mej soboj za „koretelj in štolo“, tam fanatičnega fajmoštra očitno v cerkvi ljudstvo zaradi nespodobnih besedij na léci — zasramuje, tu zopet duhoven samovoljno otroka krsti za Klementa in oče potem preklinja „farje“ in celo vero; drugej je zopet mežnar fajmošter, drugej je kuharica, kaplan in fajmošter in še več ko oba vkup!

Dosta dela bode torej na Kranjskem imel novi škof pri tako razvajanem duhovenstvu, samo fanatiziranem, a ne res omikanem, a kakor se čuje, je on pa tudi mož, da se ne bode ustrašil težkega dela.

Končno le še gospodu odvrženemu botru rečemo: delajte še zanaprej, kakor do sedaj vedno za blagor naroda in ljudstva, saj veste, da njim se zastonj govori, zatorej vas braniti treba nam nij.

— (Pravda za bledsko jezero.)

Večkrat smo uže poročali o pravdi za bledsko jezero, katero je hotela graščina Bled kot svojo last reklamirati. Zastopnik gosp. Malnarja in indirektno vse bleedske okolice g. dr. Mošé je z odlokom od 25. jun. dobil to pravdo tudi v političnej najvišjeji instanci, pri ministerstvu za kmetijstvo, katero je izreklo, da graščak g. Ruard lastnine nij dokazal, torej je jezero na Bledu javno blago v smislu §. 3 d. p. od 30. maja 1869. — Ker se je g. Ruard precej po prvem Wurzbachem „po domače“ narejenem odloku na last bleedskega jezera prepisati dal, bode sedaj morala še c. kr. finančna prokuratura z njim tožiti se za Bled.

— (Raz-škof g. Vidmar) baje sedaj prosi za penzijo! Tako gre govorica po Ljubljani. Mi bi skoro ne mogli verovati tega od moža, ki si je nad 300.000 gold. priškofoval in nij bil niti senca požrtvovalnemu blazemu predniku škofu Volfu. Če je pa res, da hoče še „penzijo“, vendar mu je država ne bode dala, upamo. „Urška“ ima dovolj.

— (Letina na Krasu.) Iz srednjega Krasa nam poročajo o letini: Letino bomo imeli tu prav dobro, vzlic temu, da pogosto dežuje, vsled česar zjutraj nastane velika

rosa, ki škoduje žitu in grozdju. Sena bodedemo imeli tretjino manj, ker je suša rast ovirala. Sviloprejke so se še precej dobro obnesle. Ker je pa cena galete tako nizka, so kmetje sklenili prihodnje leto opustiti rejo sviloprejk.

— (Dr. Pogačar) je odpotoval pozvan na Dunaj, da papeževemu nunciju položi „confessio fidei“. Torej je g. Pogačarjev izbor za škofa ipak gotov in nedvojen, navzlic vsemu raznemu.

— (Slovensk urar.) Iz Trsta se nam piše: Električna ura, katero je napravil te dni nad svojo štacuno naš vrli narodnjak J. Bezek, opozoruje vsacega, kateri mimo koraka, in zanimivosti, kako vsako minuto kazalec preskočijo, ko jih premakne električna iskrica, katero izproži zanesljivi regulator to je najnatančnejša ura v prodajalnici. — Naš rojak se je že dvakrat kot umetelnik in mehanični strokovnjak izkazal s posebnimi urami na tržaških razstavah leta 1868 in 1870. Pripoznati se mu mora toliko večja zasluga, ker se urarstva nij nikdar učil, nego sam od sebe praktično izvrševal in z raznimi osobnimi študijami po svojej bistrej glavi izmislil. — Pisati in brati naučil se je še le pred nekaterimi leti, akoravno je na njegovo glavo slana starosti padla. V razstavi l. 1868 je bil odlikovan z veliko srebrno svetinjo, kajti naredil je sam umeteljno uro, v katerej se kažejo dnevi, meseci, ura solnčnega vzhoda in zahoda in to jako natančno brez vsake pomote. Leta 1870 na drugej razstavi napravil je zopet nek unikum: uro na steklu v okroglem lesenem okviru; sredi stekla kazalec majhen, ki nij v nobeni dotiki z okvirom, kazal je ure ko vsaka druga ura, in steklo se je lahko sukalo, kakor se je hotelo; nij lahko iznajti gonilne moči. Pa uže pri prvi razstavi mu je narodnost na pot hodila, dobil bi bil, ako bi bil Italijan, zlato svetinjo, zdaj pa, ko se je o njem zvedelo, da je Slovenec, prezrl ga je sodilni odsek, da niti pohvaljenja nij dobil.

— (Brat okradel sestro.) Iz Koprive na Krasu se nam 3. t. m. piše: De-

nes po pólu dne so tu vjeli trije tržaški policaji necega mladeniča iz občine Trnovo, imenuje se Janez Saksida, ki je denes zjutraj svojo sestro vdovo Frn. de Rosa roparsko napadel v Trstu na drevenem trgu, ter ranil večkrat s sekiro. Pri njem so našli vse ukradene reči: zlato uro, verižico, 200 gl. denarja. Sestra še živi.

— (Strela v žandarmske bajonete.) Iz Maribora 26. junija se nam piše: Včeraj po pólu dne se je začelo nad našim mestom silno temniti. Uže se je, kakor je sploh v tem času navada, bilo bati, da bode po naših jako dobro obetalnih vinogradih udarilo. Ali razen nekoliko treskov in bliskov se je pričakovano hudo vreme odvrnilo. Kmalu potem pa počí glas, da je pri Leitersbergu strela v drevo udarila, pod katero sta dva žandarma z bajoneti stala. K sreči so ljudje, ki so na drugem bregu tudi pod drevjem vedřili, to nesrečo videli in so prihiteli poškodovana žandarma k življenju obuditi. Vlačili so ju, z vodo močili i. t. d. Žandarma so na večer v bolnišnico v Maribor pripeljali, in čuje se, da sta iz vse nevarnosti. Ker na Leitersbergu nij visokih dreves, tako se za gotovó trdi, da so temu bajoneti krivi, katere sta žandarma na puškah nasajene imela.

— (Iz Bukovice) pri Gorici se nam piše, da je neka ciganka svoje novorojeno dete na polji z ruto zadavila in mrtvo v grm položila, kjer ga je nek kmet našel, ki je uže poprej ciganko tam čepeti videl. Stvar ima uže sodnija v rokah. Želeti bi bilo, da bi višje oblasti vendar enkrat zabranile tako cigansko klatenje. — V Brzovlaku pri Vogerskem so tatovi nekemu kmetu 49 gl. ukrali, pustil je doma za varuhinjo svojo — gluho teto.

— (Iz Gorice) se nam piše: Sredo po pólu dne je bila huda nevihta, v goriškej okolici je mnogo škode učinila. V bližnjem št. Petru je pa strela ubila hlapca necega tukajšnjega posestnika in trgovca. Stal je na hlevnih durih, baš ko je grmelo in treskalo; strela je vanj udarila, ga razkrojila in ostal je takoj mrtev. — Denes smo

izvedeli, da je v Fojanu pri Zagradu mož ženo z nožem zaklal. Zabodel jo je trikrat v vrat, in reva je na mestu dušo izdihnila, krvoločnega moža je pak sodnija zgrabila.

— (Iz Brd) pri Gorici se nam poroča; 29. t. m. je strela udarila v dimnik Miha Lenardiča. Sedel je na ognjišči, strela ga je omamila, padel je nesrečno v ogenj, in zdaj leži na postelji v smrtni nevarnosti. Ne vem kaj bode, sleherni dan imamo nevihte in dež, polje hudo trpi.

— (Novi tržaški škof) g. Dobrila je storil 24. p. m. na Dunaji pri cesarji objubo. Cesar mu je baje veselje izrazil, da so mu primorski Slovani tako udanost izkazovali ob povodu zadnjega njegovega potovanja. Tržaški Slovenci so, kakor smo imeli te dni priliko osobno poizvedeti, s tem imenovanjem jako zadovoljni. G. Dobrila je dosedaj vse svoje dohodke obračal v to, da je štipendije za uboge dijake ustanovljal in tako neizmerno blazega in dobrega storil.

Politični razgled.

Notranje dežele.

29. junija po polu dne *umrl* je v Pragi cesar *Ferdinand*, imenovan do brotljivi. Njegova smrt je sedaj v notranjem najvažnejša novica. Rojen je bil 1793 na Dunaji, torej je bil sedaj 82 let star. Leta 1835. je zasel prestol svojega očeta, leta 1836. se je dal kronati v Pragi za češkega kralja, in ko se je leta 1838. dal kronati za lombardskega kralja, dal je vsem političnim zločincem pomiloščenje. Leta 1848. (in sicer 2. decembra) se je cesarovanju odpovedal in je vladanje prepustil sedanjemu cesarju. Bil je eden najbogatejših udov cesarske hiše.

Vnanje države.

O *Nemcih* je izdal pošten Nемеc slavni natoroznanec Karel Vogt spis, v katerem toži, da so sedaj, po francoskej vojski Nemci taki postali, kakor so bili Francozje pod spačeno vlado Napoleonovo. Na literarnem in znanstvenem polju zadnja leta vse propada, ker se vse vtaplja v nemškem šovinizmu, nemškej političnej prevzetnosti. Vogt, od ultramontancev sovražен in toliko napadan materijalistični (v blažjem smislu besede) natoroznanec, pogublja in obsojuje

krivičen način „kulturnega boja“ na Nemškem. Mož je res liberalec, ki hoče svobodo za sebe neverca, pa tudi svobodo za katoliške prepričane zástopnike. To hoče vsak pravi liberalec.

Švedske novine imajo poguma in kar je glavna stvar, tiskovne svobode dovolj, da skoro brez izjeme odločno odbijajo nemško razlaganje, da bi pohod švedskega kralja Oskarja imel političen pomen, to je, zvezo Švedov z Nemci. Švedski listi izrekajo Nemcem popolno nezaupanje, tudi, če bi njih kralj drugače mislil, kar pa nij. — Torej tudi tukaj pri Švedih Bismark prijateljev nij dobil.

Kako ravnati, če toča pobije vinski trs.

(Spisal Anton Ogulin v Novem mestu.)

Na stavljeno vprašanje v „Slovenskem Tedniku“ št. 19. o rezultatih, po nekem vinogradniku iz Novomeške okolice priporočanem obdelovanju po toči pobitega trsa, moram kot pisalec dotičnih člankov sledeče objaviti:

Nij res, da bil bi jaz v listu „Novice“ ali v „Weilaube“ obrezovanje po toči poškodovanih vinskih trt precej po toči priporočal, nego članki moji v „Novicah“ so bili le provocirani vsled priporočanega obrezovanja v omenjenem listu.

Kakor je iz dotičnih listov „Novic“ in posebno iz št. 17. v „Weinlaube“ od 1. septembra 1873 l. razvidno, sem jaz obrezovanje poškodovanih vinskih trt, posebno, ako so bile pokončane ob času druge cirkulacije soka in ker torej zavoljo nenavadnega iztekanja soka nastane veliko oslabiljenje trsa, zavračal, in poskusi nekaterih vinogradnikov so pokazali, da je bilo obrezovanje trsa v jako neprilicnem času, ker so obrezane trte pognale le še slabe mladice.

Priporočal sem v „Novicah“ in v „Weinlaube“ le otrebljenje enako po metodi, kakor se ima to delati vsako leto pred evtjem in ki koncentrira životni sok na malo ok in tako poviša moč vinske trte. Priporočal sem privezovanje mladice, ki pa novo poganjajo, ker se, kakor znano, rast te, vsled

navpičnega stanja pospešuje in sem popisal kako naj se to dela.

Pri tem vinogradnem delu sem bil čisto sam na sé navezan, ker nijsem v nobeni različnih knjig, o tej reči pisanih, našel dobrega sveta, nego sem povsodi le pregovor Senekov potrjen našel: največja učenost je v tem, izprevideti, da nikdo nič ne vé. Vendar navod moj ni baš kaka nova teorija, nego je rezultat natančnih izkustev o rasti vinske trte pri umnem obdelovanju in kot tako so ga v internacijonalnem shodu izvedencev na Dunaji na podlagi mojega, 7. oktobra 1873 l. v jury-paviljonu svetovne razstave ntemeljenega predloga, pripoznali in tudi sprejeli.

Pustil sem precej po začetem delu v mojem poškodovanem vinogradu 10. avgusta 1873, ne sicer zaradi nezaupanja zoper mojo lastno teorijo, temuč zavoljo tega, da bi resničnosti in ceno svoje metode očitno konstatiral, — v vsakej parceli nekoliko vinskih trt nedotaknenih, nekoliko pa takoj obrezanih in od teh zadnjih sem polovico, ko so se očešica prikazala, otrebil, drugo polovico dalje nijsem niti obdeloval in uže takoj prvo jesen se je pokazala pri teh, v celo enacih razmerah rastočih vinskih trtah resnica ali pravilnost mojega ravnanja.

Neobdelovane trte so na vse strani poganjale prav slabe vejice, a obrezane, ki pa dalje niso bile obdelane 3—4 nekaj boljših, obrezane in boljše pa dolge, vendar vedno slabe mladice; otrebljene trte se pak okrevale po jako ugodnem vremenu in vselem rasti pospeševane, ter so rodile mladice, katere bi bil vsak neizvedencev smatral za vejice nepoškodovanih trt, da si so le te imele časa le 3 mesece za svoje razvijanje.

Vsled ustnega poziva sem meseca oktobra 1873 l. poslal nekaj teh trt, obdelovanih po različni metodi c. k. trtnemu poskuševalnemu oddelku v Klosterneburg, ter tam dobil tudi ugodno pripoznanje.

Topla zima 1873/4 l. obvarovala je trto, ki je po toči z nova vzrasla, da nij pozebla ali večina starih trt ali v prejšnji ali v le-

tošnji zimi bila uničena in se je povsodi nahajala trsna smrt.

G. dr. Kopač omenja, da so na obrezanih trtah vzrasla očesa ovenela. To je le moč vsled letošnje neugodne zime in spomladi in vsled nedozorelega trsja, ker tega nijsem zapazil niti v svojej poskuševalnej partiji, niti v drugem obrezanem vinogradu, katerega šem opazoval.

Treba je, da se poškodovanim trtam v jeseni ali spomladi primerno pognoji v pomnoženje redivnega soka v zemlji, ali paziti je tudi pri izbiri gnoja na kemične dele zemlje, zlasti pri upotrebljevanju čvrstega gnoja iz hleva je treba velike pozornosti, kjer se nahaja v mnogih delih magnezija, ker so poskusi v Klosterneburgu pojasnili škodljivost fosforno-kislene magnezije, kakor to vem iz ust ondotnega načelnika poskuševalne štacije g. dr. Roesslerja.

Dasiravno se moji vinogradi uže štiri leta pognojevajo z mešanim gnojem, ki obstoji iz dobre zemlje, različnih odpadkov, govejega gnoja in pepela, vendar sem pri vsem tem rabil pomočno pognojevanje, ki je ugajalo dosedanjej gnojnej moči zemlje in sem zavoljo tega, da bi bila manipulacija bolj lahka, in da bi imel manjše stroške spomladi l. 1874 oskrbel trsno obrezovanje, obsekavanje količkov, gnojenje, prvo obsekavanje in nakoljenje na ta le način:

Razdeil sem trsno obrezovanje v dve delavni dobi. V prvi dobi sem le stare trte do 2 najmočnejšega očesa odstranil (pustil sem namreč pri trebljenji po toči stati 2 novi mladici, od katerih sem eno skrajšal) s kromeriškimi škarijami, ki so za to popolnem sposobne, in kjer se žaga večjidel potrebuje le pri suhem trsju, potem sem kolje okolil ter položil na zemljo, da bi ne ovirali daljših del. (Konec prihodnjič.)

Idrijske špijce,

ali nov vir blagostanja za Notranjce.

Z Dunaja 27. jun. [Izv. dop.]

Ljudje pravijo, da je obleka praznično oblečene naše Slovenke iz Kranjske

prav čedna, ukusna, da posebno „ruta“ znan lep obrašček naše kmetske deklice ali mlade žene prav lepo obroblja in doli na obalih Adrije so rokavci naših slov. žená prav umetno izdelani; človek pogledavši bližje take rokavce, (hunny soit, qui mal y pense,) vidi, da tkanje in čipke (špice) kažejo v tej stroki umeteljno roko, ki rože in druge podobe v majhenem kakor večjem merilu v plátno tako vtka in uveže, da se nema narava, katerej je umetnica podobe odvzela, jeziti nad slabim posnemanjem njenih otrok-rožic. — Pohajaje po semnjih na Slovenskem, zasledovajoč slovensko industrijo, našel si bralec gotovo tudi par kolv naslonjenih na kakej hišnej steni in na njih rute, bele rokavce, čipke (špice) in zraven staro bablje. Nijši dosti maral za to babico, nijši morebiti pogledal bližje na prodaj razobešenih čipk, rut, etc. Če bi to storil bil, vem, pogledal bi bil v dveh gubeh čepečo žensko z nekakim rešpektom. — To je umetnica, to nij navadna, za vsakim plotom nahajoča se babura! — Narod slovenski ljubiš dragi bralec in klobuk snameš pred narodnimi našimi pesni, — vzemi ga tudi raz glave pred to ob enem prodajalko in stvariteljico rut, čipk in etc. rob, katere na toaleti naših kmetskih deklet in žená, ki še nijso cvitarsko, neokusno, nelepo obleko oblekle, s kakoršno se oblačijo slovenske déklé po naših mestih in trgih, in knapovske žene občuduješ, ker v njej vidiš zastopnico umetnosti, ki se je v naši domovini do zdaj sama po sebi brez uká do take popolnosti razvila, da so njeni stvori uže sedaj „salonfähig“ na Dunaju. Kaj praviš — čipke naših Kranjic! — Kaj, resnico pravim in moram obesiti na zvon, čemur sem slučajno prišel na sled. Bog mi grehe odpusti, pa lepo, okusno opravljeno dekle in tudi žena se mi dopada, no, in kar mi naj Knigge s svojim „Umgang mit Menschen,“ odpusti, — prišel sem kot Sloven, v prav robotem hribovju doma — tudi na parket in enkrat v pogovoru z žensko parketa hvalil sem, ko sem na njej vse drugo, oči, ustne, zobe, etc. uže pohvalil, okusen korzet in posebno fine

čipke na njem in tudi posestnico teh vprašal, kje jih je kupila. Odgovorila mi je, da so to kranjske špice, in da jih je pri tukajšnjem glavnem trgovcu v tej stroki, pri gospodu Stramitzerju kupila. Kaj vraga! — Nič vraga — politika je suho kljuse — dopisnik ne vem včasih kaj tvarine dobiti. — To bo tvarina, je dejal moj daimonion, hajd h g. Stramitzerju, sne del te ne bode. — In izvedel sem od priljudnega gospoda, da je na dunajskej svetovnej razstavi videl čipke „aus der Bergstadt Idria in Krain“, ki so ga zelo osupnile, ker delane so bile tako, da se lahko prodajo za take, ki v toaleti dobroglasno slujejo. Od te dobe kranjskih špije nij pustil iz spomina, iskal je Slovenca na Dunaji, ki bi mu v tej stvari pomagal, našel ga v svojem advokatu dr. Pogačniku, kateri slednji je potem po domovini poizvedaval in ljudi na važnost tega obrta opozoroval in g. Stramitzer zdaj trži s kranjskimi čipkami, ki so dobre, prav dobre po sodbi tega strokovnjaka in kakor sem iz vsega pogovora s tem gospodom izprevidel morajo omenjene čipke izvrstne biti, in naše Kranjice prav vrle delavke oziroma te stroke industrije, ki more naši domovini veliko koristiti, ako možje, ki ne vidijo radi naroda našega gmotno vbozega, reč podpirajo, organizirajo, sploh se brigajo, da postane ta obrt, v večjem stilu s pomočjo strojev osnovan, delokrog našemu ženskem spolu, ki mu ne bode samo lep denar, ampak i slavno ime donášal. — Poglejmo v Vorarlberg, v okolico okolo Brüssla, v Češko, kako marljivo se tam dela v stroki čipk, poštenega denarja dokaj priváža vsak vlak iz vseh krajev Evrope in tudi Amerike, delo to je blagoslovljeno, ker luksuz cvete in bode cvel in ta ne varči z denarjem, in tega je treba našemu rodu. — V naši domovini je trgovina in obrt še na slabem, nij drugače mogoče; — Nemeč v naših krajih in kar se Nemeč štuli, arogantna naša, kakor pravita „učitelja“, nijsta modrost z veliko žlico

pojela, sama si ne vesta pomagati na zeleno travo, z vsemi pripomočki, ki jih podaje moč alias vladni aparat, prvi tenor v državi ne, kaj bi potem Slovenca naučila — sami smo pa še mladi kot Slovenci — ali česar še nemamo, moramo si pridobiti, zanemarjati ne smemo ni najmanjše reči, ki bi naše narodno premoženje pomnožiti mogla; denar, denar in še enok denar, dobre življenja razmere mej narodom, vse delo osnovano in kultivirano na narodnej podlagi, je mogočna trdnjava proti nemškemu in lahonskemu požeruhu; z enim izskokom iz te trdnjave poderemo 100 nenarodnjakov na tla. In abstrahirajmo od vsega tega, ali bi ne bilo pregrešno, zanemarjati ljudski talent v enej stroki industrije, ki osobito doli, kjer se Krasa tužno polje širi, — more podati ljudem dobro, človeka vredno življenje daleč na okolo. — Zemlja je tam mačeha človeku, — bodi naj pa spretna roka naše Slovenke tam vrelo blagostanja. In umetno tkanje čipk na slovenskem Kranjskem, ki so kakor sem uže povedal in kar strokovnjak potrjuje, uže sedaj „salonfähig“, ne oskrni naš rod, narod kakor posamezen človek ima kake spretnosti, na katere je ponosen. Mi Slovenci smo ponosni na krasno svojo zemljo, ponosni na duševno in fizično krepko, čilo svoje ljudstvo, ali v velicem okviru kulture je še marsikoje polje neorano, tukaj delati je trud najboljših mož in žena naših vredno, da se izbriše sčasom siromak. — Sloven in bogatin — Jugoslovan stopi pred avstrijsko nemško ošabnost, ki je sicer kulturna, ali marveč v knjigah, knjigarnah, o katerej kulturi velja: „Grau, Freund, ist alle Theorie, grün ist nur des Lebens gold'ner Baum.“

Deželni odbor kranjski — hitro predlog stori za deželni zbor, da se uče in naprednjó Slovenke. S—c.

Slaba sol.

Ljubljansk meščan nam piše: Da je naša c. kr. sol za 30 stotin slabša kakor je bila

sicer uže ena 2—3 leta sem, to vsak lahko zve, ki malo nazaj pomisli. — Kuharice imajo uže v perišči, koliko vsaka jed soli potrebuje in mislijo na to, da je sol slabejša. Od tod pride, da imamo vsako jed premalo slano. Mi odraščeni vemo zakaj jed nema pravega okusa in si pomagamo; drugače je pri otrocih, otrok, ki je lačen, je naprej, če mu ravno ne dopade, pomagati si ne zna in more. Naj hujše je pri kruhu. Pomislimo mi na žemlje kako so neslane in tukaj si še starejši pomagati ne moremo; otroci pa večji del od kruha živé. Na to vprašamo ali je morda naša slaba sol uzrok raznih boleznij, naj se jim reče difteritis ali drugače? To naj bi naši zdravniki opazovali in opazke objavili vladi, da zopet dobro prejšnjo sol dobomo.

Razne stvari.

* (Strašna nevihta v Budim-Pešti) in okolici v soboto po pólu dne je naredila velikansko škodo na blagu in življenji ljudi. Posebno hudo je razsajala nevihta in toča v Budimu in budimskih vinogradih; o slednjih se še govoriti ne more, ker so kar izginoli. V Pešti je bilo takoj dve tretinji pritličnih stanovanj pod vodo. Bliskalo, gremelo in treskalo je tako, da so mislili, da je sodnji den. Poginilo je blizu 400 ljudi pri tej nesreči, nekoliko v vodi, nekoliko v sesutih hišah, mej njimi se nahaja baje baron Liphay, kandidat Senyjejev. Kako je toča bila, omenimo samo to, da je blizu Budima potolkla necemu gospodarju 400 oralov žitnega polja. Na okoličnih vrtih leži na tisoče mrtvih pobitih vrabcev. Cele vrste hiš je sesutih, podrtih in y razvalinah, nekatere je zažgal tudi blisk. Škoda se računi na 2 milijona.

Tržne cene

v Ljubljani 7. julija t. l.

Pšenica 4 gld. 60 kr.; — rež 3 gld. 10 kr.; — ječmen 2 gld. 10 kr.; — oves 2 gld. 10 kr.; — ajda 2 gld. 60 kr.; — prosó 2 gld. 70 kr.; — korusa 3 gld. — kr.; krompir — gld. — kr.; — fižol 5 gld. — kr.; masla funt — gld. 51 kr.; — mast — gld. 50 kr.; — špeh trišen — gld. 40 kr.; — špeh povojen — gld. 43 kr.; jajce po 1²/₃ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 23 kr.; svinjsko meso, funt 28 kr. — sena cent 1 gld. 20 kr.; — slame cent 1 gld. 10 kr.; — drva trda 6 gold. 60 kr.; — mehka 4 gld. 80 kr.

Loterijne srečke.

V Trstu 3. julija: 77. 52. 69. 18. 34.
Na Dunaji 26. junija: 23. 30. 84. 51. 49.
V Gradcu 26. junija: 38. 87. 43. 68. 85.